

Brati in pisati je znalo leta 1910 v teh deželah med:

Nemci	94.43%	vseh,
Lahi	81.74%	vseh,
Slovinci	79.13%	vseh,
Hrvati (Srbi)	35.48%	vseh.

Ne brati ne pisati ne zna v teh deželah med:

Hrvati (Srbi)	63.67%	vseh,
Lahi	17.42%	vseh,
Slovinci	15.40%	vseh,
Nemci	4.15%	vseh.

Kar je vmes še odstotkov, so oni, ki znajo brati, toda ne pisati in sicer je teh največ med Slovenci, to je 5.47%. Te številke povedo čisto jasno, da bi, ako bi teh 5¹/₂% Slovencev znalo še pisati, stali Slovenci na avstrijskem jugu glede števila onih, ki znajo pisati in brati, takoj za Nemci, ker imajo Slovenci že tako menj analfabetov nego Lahi! Dalje sledi iz teh tabel, da stoje na najnižji stopnji Hrvati.

Napredek v tem oziru kaže primerjave s prejšnjim desetletjem. V teh kronovinah je znalo brati in pisati leta 1900 med:

Nemci	88.61%	vseh,
Italijani	71.06%	vseh,
Slovinci	65.67%	vseh,
Hrvati (Srbi)	24.00%	vseh.

Analfabetov pa je leta 1900 bilo med:

Hrvati	75.00%	vseh,
Italijani	27.27%	vseh,
Slovinci	24.79%	vseh,
Nemci	9.05%	vseh.

Napredovali so torej v zadnjem desetletju najbolj Slovenci, to je za 14%; Nemci so za 6%, Lahi in Hrvati vsak za 11%.

Če se primerjajo starostne dobe, se vidi, da tako Slovenci kakor Hrvat, ki so sicer v tem oziru najbolj na slabem, Lahe vedno bolj dohitvajo in utegnajo Slovenci Lahe v prihodnjih desetih letih skozi in skozi prehiteti, ne le dohiteti! Od ljudi, starih od 10 do 20 let, zna med Slovenci v jugoavstrijskih deželah pisati in brati 95.91% moških in 95.94% žensk, med Lahi pa v isti dobi le 93.4% moških in 92.7% žensk. Od ljudi, starih od 21 do 30 let, zna med Slovenci pisati in brati 93.4% moških in 92.8% žensk, med Lahi le 92.2% moških in 87.8% žensk. Šele pri ljudeh v starosti od 31 do 40 let dohitvajo Lahi Slovence, pa še tu le med moškimi in sicer je Slovencev tu za spoznanje še vedno več večjih pisanja in branja nego Lahi, namreč 88.7% proti 88.5%; med ženskami v tej dobi pa zna Slovenk pisati in brati 86%, Lahinj pa le 82%. Šele pozneje prehitevajo Lahi Slovence za spoznanje.

Kakor vidimo, moremo Slovenci, če na nič drugega, biti ponosni na to, da se Lahi z vso svojo tisočletno kulturo, kljub temu, da stoji za njimi kraljestvo in da jih avstrijska vlada pred nami favorizira, navzlic svojim neprimerno večjim narodnim bogatstvom, ne morejo pred nami ponašati z večjo splošno ljudsko izobrazbo. V teh številkah se brezdvoma izraža energija, naprednost in brihtnost našega ljudstva, ki je kljub preganjanju in zapostavljanju od vseh strani v tem oziru dohitelo italijanski narod in bi tudi dohitelo Nemce, če bi vlada nasproti nam tako pravično izvajala temeljni državni zakon kakor ga, ne.

Pri tej statistiki bi bilo še omeniti, kako vlada južne dežele tudi v šolskem oziru zanemara. Če pustimo severne dežele, ki vladnih dobrot uživajo na mernike, na strani in primerjamo Dalmacijo, Goriško, Istro in Tržaško z alpskimi, vidimo, da

je v alpskih deželah le 3.87% analfabetov, v omenjenih južnih pa skoraj 32%. Na zadnjem mestu stoji seveda Dalmacija (62.82 odst.), dasi bi državniška modrost zahtevala, da se ravno tej deželi posveča največja pažnja, ker je za velevlastno stališče monarhije najbolj važna.

Dnevne novice.

— **Shodi, tečaj in prireditve na Spod. Štajerskem.** V Jarenini se vrši v nedeljo dne 25. jan. po večernicah občni zbor pol. društva. Govori poslanec Roškar. — Pripravljeno se tudi v Jarenini socialni tečaj za Jarenino in sosednje župnije. Shod in tečaj se bosta vršila v Ornišovi hiši, kjer je bila nekdanj Krambergerjeva gostilna (nad cerkvijo). — Socialni tečaj se pripravlja v Št. Lovrencu na Dravskem polju za Dravsko polje in v Št. Jurju ob juž. žel. Glede tečajev, če se bodo, čas in kedar se bodo vršili, se bo razglasilo v dotičnih krajih. Prosimo zaupnike, da pridno agitirajo. — V nedeljo dne 18. t. m. so bile sledeče prireditve: dr. Hohnjec je govoril na shodu v Galiciji pri Žalcu, urednik Žebot na shodu Orlov v Ormožu (dopolodne), urednika Moškerc in Žebot na obč. zboru skupine J. S. Z. v Gradcu (popoldne). Poleg teh se je vršilo še več drugih shodov in več veselice.

— **Ptujski Nemci se kavsajo.** Mestni stražnik ptujski Zentrich in uradni predstojnik Gürtler sta zelo huda in mogočnega gospoda. V poznih nočnih urah, ko vlada vino in šnopsarski duhovi, hodita ta dva junaka po mestu in nadlegujeta mirne ljudi. Zentrich je lansko leto nahlulil po nepotrebnem znanega Hutterja. Nasledek je bila tožba, iz katere se je razvilo še več drugih. Tudi Orniš je prišel zraven in je pričal proti svojemu nekdanjemu prijatelju Hutterju. Položaj je nastal na sodišču v Ptujju tak, da je Hutter spoznal, da bo obsojen. Prosil je za delegacijo drugega sodišča. Njegov prošnji se je ugodilo. Tako se je pralo umazano ptujsko štajercijansko perilo dne 10. t. m. na okrajni sodnji v Mariboru. Obravnava je bila zopet preložena. Stvar postaja vedno — lepša. Štajerc, čedne prijatelje in varuhe imaš!

— **Dol pri Hrastniku.** V nedeljo dne 11. jan. je bil občni zbor izobr. društva. Govoril je č. g. dr. Josip Hohnjec iz Maribora. V svojem govoru je nam pokazal namen in pomen naših katol. organizacij. Med poslušalci je bilo posebno veliko kršč. mož in mladeničev, ki so živahno pritrjevali besedam g. govornika. Novi odbor se je sestavil tako: preds. Karol Bantan, posestnik, podpreds. Anton Veterinik, župnik, tajnik Mih. Orožen, pos. sin, njegov nam. Anton Brinar, posestnik, blagajnik Anton Peršuh, kaplan, njegov nam. Franc Stravs, posestnik, knjižničar Mih. Strukeli, poštni sluga, preglednika računov Franc Majcen in Jakob Drakler, oba trgovca. Po večernicah je bil ustanovni shod »Dekliške zveze«. Prišlo je veliko mladenk in žen, ki so z napeto pozornostjo sledile govoru č. g. dr. Jos. Hohnjeca, ki jim je razložil, kaj je pravo kršč. življenje in kaj je namen dekliških zvez. K novi ustanovljeni zvezi je pristopilo čez 40 slov. deklet.

— **Št. Lenart nad Laškimi.** C. kr. okr. glavarstvo v Celju je prošnji tukajšnjega župana g. Vinko Lapornik ugodilo, ter ukazalo nadomestno volitev, pri kateri je bil dne 4. jan. izvoljen g. Anton Jančič,

pri tem so bile tako grozne, da je Vasilija obšla smrtna zona. A kljub temu ni smel dovoliti.

Ivan Meredič je poskušal potisniti svoje telo skozi okno. Samo, da bi že enkrat bil na tleh, potem ga že ne bodo nikdar dobili. Zunaj je bila že gosta tema in v bližini je vedel za varno votlino. Samo da ta tepec ne bi še streljal.

Meredičeva glava je ravno izginila iz okna ali boljše, hotela je izginiti, ko je počila Vasilijeva puška in bliskoma je izginil jetnik v globino.

Za hip je obstal Vasilij Persenobov okamenel na mestu. Sedaj je ustrelil ubožca. Ivan Meredič je bil mrtev, in sedaj ne bo mogel izvršiti povelja.

A dolgo časa ni mogel premišljevat. Koraki so prihiteli od vseh strani k njemu. Vprašanja so padala na vprašanja. Tudi poročnik je stal pred njim.

Nikolaj Gregorovič je bil ravno prekinil pismo, kojega odgovor se je glasil: »Ljubljena Olga! Upam, da sem prišel na sled Tvojega pogrešanega brata.«

Nik. Gregorovič je vpraševal Vasilija, da se je temu vse mešalo po glavi. In sedaj ne bo mogel izvršiti dane naloge.

Naenkrat se je zgrudil Vasilij Persenobov pred noge svojega poročnika in omedlel je.

Nikolaj Gregorovič je odšel s počasnimi, negotovimi koraki v pisarno, in njegovo ljubezensko pismo je vsebovalo tužno sporočilo. Kajti v jarku pod zidom so našli ustreljenega Ivana Merediča.

posestnik in cerkveni ključar v Št. Lenartu županom. Ta je torej že tretji župan novoustanovljene občine sv. Lenarta nad Laškimi. Čudna usoda zasleduje župane imenovane občine. Prvi, Ferd. Trupej, je po preteku pol leta umrl, Vinko Lapornik je izgubil dne 18. aprila 1913 svojo ženo, kar ga je primoralo, da je odločil župansko čast.

— **Pogreb grofice Stürgkh,** matere ministrskega predsednika grofa Stürgkha, se je vršil v Halbenraju. Udeležilo se ga je mnogo članov odličnih rodbin, članov gosposke zbornice, duhovnikov, med njimi dekan ljutomerski vitez č. g. M. Jurkovič.

— **Ormož.** Velika liberalna zvezda je zasvetila v našem mestecu, ki leži, kakor je Spodnještajercem znano, tik ob hrvaški meji ob Dravi. Advokat dr. Ferdo Lašič je tisti meteor, ki razsvetljuje naše gnezdo. Mož bi rad postal velik. Čudež se svoji naravni in duševni velikosti je naskočil pri letošnjem občnem zboru Čitalnice, svojega advokatskega konkurenta dr. Gvidona Serneca in ga je hotel vreči s predsedniškega stolca. A ni mu »ratalo«. Ker ni postal predsednik, osnoval je svojo liberalno stranko, tako, da gleštam sedaj Ormožanci dve liberalni stranki. Gosp. dr. Lašiču k uspehu čestitam, posebno pa k njegovim kupčijam.

— **Wastian in Südmarka.** Vodstvo »Südmarke« razglašala v graškem Volksblattu, da se je društveno nadzorstvo prepričalo, da Wastian »ni jema!« Südmarkinega denarja. V Südmarkin razglas je prišel radi tega tako pozno v liste, ker je bil v Gradcu štrajk tiskarskih stavcev.

— **Povest nesrečnega zakona.** »Die Zeit« z dne 10. t. m. objavlja sledeči članek: Sodišča se zdaj pečajo z neko zadevo, ki vzbuja v prizadetih krogih veliko pozornost. Zadeva ima predzgodovino, ki je že nad deset let stara. Leta 1902 je umrl neki ugledni industrijec, ki je bil solastnik neke velike opekarne. Zapustil je enega sina in dve hčerki, stari 6 in 16 let. V njegovi hiši je občeval takrat neki visoki uradnik upravnega sodišča, ki je prišel v državni zbor radi svoje velike nadarjenosti in po neki južnoavstrijski stranki, v kateri je prvo vlogo igral. Zelo živahno je osobito v proračunskem odseku nastopal in je poleg tega še pri upravnem sodišču presenetljivo hitro še primeroma mlad postal dvorni svetnik. Pridobil si je naklonjenost pozneje umrlega industrijca in je poročil vdovo kmalu na to, ko je njen prvi mož umrl. Veliko prijatelj rodbine je takrat pred tem zakonom svarilo. Dvorni svetnik se je nastanil v rajnikovem stanovanju. Zakonska sta se pa pričela kmalu pripraviti, ker je baje dvorni svetnik bolj lahkoživo živel kakor je to želela njegova žena, ki je bila po strogih načelih vzgojena. Izdatki gospodinjstva so se pokrivali zgolj po dohodkih žene, medtem ko je dvorni svetnik večji del svojih ne malih dohodkov zase porabil. Nesprotstva med zakonskima so postajala vedno večja, ker je baje žena dvornega svetnika večkrat na nezvestobi zasačila. Nesporazumljenja so se pozneje neizmerno povečala in povzročila strašno očitjanje proti dvornemu svetniku. Dvorni svetnik je namreč postopal s svojima pastorkama zelo toplo in končno so mu suho očitali, da se je proti eni obeh deklic pregrešil tako, da je — tako se je bralo — prišel v nasprotstvo s postavo. Neko nizjeavstrijsko okrajno sodišče je uvedlo tudi kazensko sodno preiskavo, ki se je pa ustavila. Žena je nato nastopila za ločitev zakona in zakon se je končno sporazumno ločil. Dvorni svetnik — medtem je zopet v službi napredoval — pa svojih zvez z rodbino svoje ločene žene ni prekinil. Prevzel je mesto sovaruha njenih vnukov in je, kakor trde svojci žene, razdiral v rodbini, ki je prej tako srečno živela. Koristi svojih varovancev je zelo nesrečno čoval. Zdaj je rodbina ločene žene pri kompetentnih sodiščih nastopila z zahtevo, da naj vzamejo njenemu možu sovaruštvo, ki je bilo za nje zelo škodljivo. V prošnji se je naglašalo, da je rodbina zaman upala, da bo že visoko stališče sovaruha prisililo, da se v danih razmerah prostovoljno umakne. V zvezi s to prošnjo se, kakor trdijo, vložil tudi proti visokemu uradniku več tožb za odškodnino.

lj Dr. Hešič pride na zagrebško univerzo. Ban kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije je podelil dr. Francu Hešiču, profesorju v Ljubljani, dovoljenje za predavanja iz slovenskega jezika in literature na filozofični fakulteti Franc Jožefe univerze v Zagrebu.

— **Bosenski pionirski polk v Mariboru.** Ustanovi se bosenski pionirski polk. Prvotno mu je vojna uprava nameravala določiti garnizijo ob Savi v Bosni, a nadvojvoda prestolonaslednik je ukazal, da naj se novi pionirski bataljon nastani v Mariboru. Pionirji bodo imeli pionirsko uniformo, samo mesto čepice bodo nosili fes.

— **Umrli je pri Sv. Petru pri Mariboru** Franc Fras. Pogreb v četrtek ob deseti uri dopoldne. — V ljublj. dež. bolnici je umrl rudar Potočan, ki se je ponesrečil v rudniku na Ojstrem.

— **V št. Lenartu pri 7 studencih je po dolgi mučni bolezni umrl blagi oče č. žup-**

nika Franca Treiberja, Tomaž Treiber, star 80 let.

— **Samoumor gimnazijca.** V Celju se je ustrelil 17 let stari gimnazijec Walter Leuschner iz Brezic, kjer je njegov oče oskrbnik.

— **Na smrt obsojena detomorilka.** Porotno sodišče v Ljubnu je obsodilo 38letno vdovo, perico Ano Bachhoferjeva na smrt na vešala. Bachhoferjeva je vrgla svojega šestletnega sina v vodo, ker jej je bil ovira pri zopetni možitvi. Po umoru svojega otroka je odšla Bachhoferjeva v gostilno.

— **Nesrečna smrt.** (Sv. Florijan pri Rogatcu.) Pretekli četrtek popoldne se je odpravil Jožef Ogrizek s svojim mlajšim bratom podirat bukev, ki je stala na strmini za hišo. Ko je bilo drevo podžagano in je začelo padati, se je podtaknil in padel. Drevo ga je zgrabilo, za seboj potegnilo in tako zmlelo, da je bil pri prici mrtev. Bil je komaj v 24. letu.

— **Imenovanja.** C. kr. vodja zemljiške knjige gosp. Silvester Fohn v Celju je imenovan za ravnatelja zemlj. knjig.

— **Ogenj.** Gornji Grad 13. jan. Nocoj je pogorela Joškovi v trgu hiša in gospodarsko poslopje. V nevarnosti je bil ves trg. Požarnima brambama tržki in bočenski, se je posrečilo omejiti požar.

— **V Faleskinjevi opekarni v Brezicah** je požar napravil za 60.000 kron škodo. Zavarovalnica znaša 30.000 K.

— **Železniški stroj je raztrgal v Trbovljah** prožnega delavca Andreja Brgleza, ki je preslišal dohod vlaka.

— **Obsodba pošnega defraudanta.** V četrtek dne 15. t. m. je bil obsojen poštni uradnik Pivonka, ki je v Celju ukradel denarni pismi z 30.000 K in 6000 K na tri leta težke ječe. Defraudacijo je izvršil na ta način, da je vzel najtežje pismo takrat, kadar je bilo pomotoma v došlem izkazu pisem manj pisem izkazanih, kakor jih je bilo v resnici. To je bilo dvakrat in obakrat je Pivonka porabil to priliko za tatvino. Poštna uprava je krivce iskala povsod drugod, le na Pivonko, ki je živel preko svojih razmer, dolgo časa ni nihče mislil. Izdala ga je le njegova velika predrznost.

— **Vol je umoril posestnika Zabukovška od Sv. Križa na Štajerskem.** Vol ga je vrgel s tako silo ob tla, da si je Zabukovšek zlomil tilnik in obležal mrtev.

— **Zaupani denar ukradel.** Gostilničarka Terezija Stonerwitz v Trbovljah je 7. t. m. avtomobilskemu sprevozniku Cirilu Tušek izročila 770 K, da ji s kolodvora pripelje prispeli tobak. Tušek se je pa vrnil brez tobaka in brez denarja, češ, da mu je bil denar medpotoma v avtomobilu ukraden. Pri zaslišanju se je pa Tušek zapletel v taka protislovja, da se je vložile proti njemu kaz. ovadba.

— **Sv. Jurij ob Taboru.** Poročil se je učitelj-vodja deške šole g. Robert Senica z gđco M. Piki, hčerko krojaškega mojstra iz Žalca. — **Smrt je pobrala zadnje mesece minulega leta gospodinjci Cecilijo Julhart, p. d. Sirševo iz Ojstriške vasi ter Zofijo Kuder, p. d. Slakanovo iz Lok.** — **Umrli je tudi Matija Markošek, p. d. Mežnar iz Šmiklavža.** Bil je v bojih za Šlezvig — **Holštajn ter rad pripovedoval o svojih zanimivih vojaških doživljajih.** Pokopali so tudi Martina Virant, očeta znane hiše iz Gomilske. N. v m. p. — **Hišo in posestvo rajne vdove Alojzije Drobež v Lokah,** ki je umrla brez dedičev, je na dražbi kupil tukajšnji rojak g. Blaž Grobler, orožnik v Stari Loki na Kranjskem.

— **Umrli je v št. Ilju v Slov. goricah** g. Genovefa Pak, posestnica in mati bivšega trgovca Henrika Pak v št. Ilju.

— **Izobraževalno društvo v Rečici ob Savinji** priredi na Svečnico večjo prireditev z igro in petjem. Opozarjajo se sosedna društva, da nas posetijo.

— **Prestavljen je sodnik dr. Ivan Teržnik iz Celja za okrajnega sodnika in predstojnika sodišča v Šoštanj.**

— **Radi roparskega napada na lesnega trgovca Vogrinca iz Slavine pri Ptujju,** izvršenega 9. nov. m. l., so zaprli te dni zagoriškega župana Al. Holz in tam. kočarskega sina Jakoba Braček, infanterista 87. pešpolka v Pulju, ki se je nahajal na bolniškem dopustu.

— **Učiteljske izpremembe na Sp. Štajerskem.** V začasni pokoj je prestavljen nadučitelj v Rogoški slatinji Fran Janisch. Trajno so vpokojene učiteljice Marija Furlan, Olga Gregorič in Emilija Kren.

— **Sv. Florijan pod Bočem.** Na svečnico se bo pri nas ustanovila Marijina družba. Pri tej slovesnosti nam je obljubil svoje sodelovanje prof. dr. Hohnjec. Ob tej priliki bo tudi zborovanje mladeniške in dekliške zveze.

— **Slovensko čebelarstvo draštvo** za Spod. Štajersko ima 25. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v Celju v Narodnem domu, občni zbor.

— **Zima v Pulju** je te dni tako huda, da že nad 20 let ne pomnijo take. Ob večerih piha ledena burja, ki je nosila sneg, da so se za ograjami in plotovi napravili zameti. V Pulju je naneslo nad 20 cm snega. Zimo čuti zlasti

Toda kako? Nobena pot se mu ni zdela prava.

In ko je dospel na konec hodnika, je naenkrat vedel, kaj ima ukreniti. Sklenil je stopiti k njemu prijazno in odkrito povedati naročilo in vprašal ga bo za ime — kako že, da, Olga Meredič.

Vasilij Persenobov je naenkrat obstal in se udaril ob čelo. Ali ni to čuden slučaj. Merediču je vendar ime Ivan, tudi, ali, in to morda sploh ni slučaj.

Misli so se mu podile po glavi. Čutil je, da je zanj preveč. Kaj vendar ima njegov poročnik?

Toda, kaj to njega briga. Dobil je povelje in to mora izvesti, drugega nič.

S tem možatim sklepom se je bližal Ivanovi celici in odprl okno. Že iz navade je najprej pogledal na prično.

Ali, kaj se je zgodilo. Prična je bila prazna, a Ivan Meredič... res, ta je sedel na oknu in skušal potisniti goreni del telesa skozi okno. Meredič bo vsak hip padel v globino. In tukaj se ne godi vse po predpisih. Okno ima vendar železno omrežje in palice, in kje so te? In k temu ne sme Ivan Meredič meni nič, tebi nič svoje celice zapustiti in iti na izprehod. Ivan Meredič je vendar jetnik, katerega mora on stražiti.

In končno se je Vasiliju Persenobovu razjasnilo, kaj se godi; tudi vedel je, da tega on ne sme dovoliti in spomnil se je za sredstvo, da prepreči to nakano.

Dvignil je k oknu puško in vljudno zagrozil:

»Vrni se no, tega ne smeš, pridi no semkaj, sicer bom moral ustreliti.«

Toda Ivan Meredič ni odgovoril glasno, samo njegove temne oči so nrosile in

revno delavstvo. V Pulju je namreč v malokaterem stanovanju peč, pa tudi pravih štedilnikov ni. Ognjišča imajo le za kuho, a so tako urejena, da sobe sploh ne segrevaajo. Drugod po Istri je pa seveda še hujske. V četrtek se je celi dan po vseh puljskih mestnih ulicah mladina drvela in se kepala. V Pulju je mnogo šoloobveznih otrok, kateri še dosedaj niti snega poznali niso.

— **Sneg in burja v Trstu.** Iz Trsta poročajo: Takega dneva, kakor smo ga imeli v sredo dne 14. t. m. v Trstu, stari ljudje ne pomnijo več let. Mraz je dosegel — 7 stopinj. Ponoči je bila hitrost burje celo 112 km na uro — torej pravi ciklon! Okolu 8. ure zjutraj je pa začel še sneg padati. Čeprav ga je burja razmetavala na vse strani in pri tem tudi ni varovala človeških gorkih obrazov, je vendar dobro zasul ulice. Trga Goldoni in Porte rosso sta bila kmalu prazna. Nekatere ženske so poskušale na vezah prodajati svojo zmzrolo robo, a niso mogle vzdržati vsled prevelikega mraza in bore, ki jim je hotela vse zmetati. Tramvajski promet se je moral za en čas vstaviti, ker ni bilo takoj dovolj ljudi na razpolago za razmetavanje snega. Imeli so komaj 40 ljudi, šele proti poldnevu so jih dobili do 250, a kaj vse to, ko jih niti tisoč ne bi zadostovalo. Dovolj je zopet pokazal magistrat svojo malomarnost kot pred dvema leti, ko se še okolu poldneva ni nihče zganil, da bi šel odmetavati sneg. Izvoščki so služili slabo, ker se je moral vsakdo bati, da mu prevrne voz prehuda burja. Ulice so bile skoraj prazne celi dan, ljudje, ki so bili zunaj vsled potrebnih potov so bili zaviti v plašče kot mumije. Do 30 jih je bilo poškodovanih vsem padca. Dovolj je imela opraviti Guardia medica, ki je posredovala v okroglo 15 slučajih. Lahkomišljena mladina se je kepala, da jo je bilo veselje gledati. Po ulici Aquedotto so napravili dolge drsalke, kjer so se drsali pozno v noč. — Morje je bilo silno razburkano. Šest večjih parnikov in sicer »Gradac«, »Tripolie«, »Tisza«, »Persia«, »Corsinia« in »Saxonia« ni moglo pristati v pristanišču do večera. Izmed manjših parnikov so vozili srečno in vedno samo oni v Koper, sicer so imeli vsi velike zamude, zlasti poštini parnik v Polo, ki je obtičal v Piranu. — Sneg je pojenjal šele v četrtek zjutraj, tudi bora se počasi poslavljala. Sneg se hitro topi.

— **Sneg v Istri, Dalmaciji in na Goriškem.** Od mnogih krajev iz Istre se slišijo glasovi, da je zapadel sneg in popolnoma ustavil cestni promet, tako v Pazinu, Bujah itd. Tudi na Goriškem je promet silno oviran, če ne popolnoma prekinjen, tako v Bovcu, tudi Gorica ni brez snega. Tudi v Zadru in na Reki je sneg zapadel.

+ **»Slovenski Narod«** izdaja slovensko zemljo pruskim Nemcem. V »Slov. Narod« dne 13. t. m. čitamo na strani 5: Graščine in kmetijstva tukaj in zunaj iščemo ob najhitrejši rešitvi v prodaj. Družba: Deutsche Grundstücks An- und Verkauf Compagnie m. b. H. Berlin S. W. 63. Zimmerstrasse, Südmarka ne nakupuje toliko slovenskih zemljišč, kolikor to žele Prusi, ki grade svoj nemški most do Adrije. Prusi v Berlinu hočejo zato sami nakup graščin in kmetij na Slovenskem vzeti v roko. »Slovenski Narod« jim pa dela v ta namen reklamo, ker nese. Nič se najnovejšemu narodnemu izdajalstvu »Slov. Narod« ne čudimo, ker znamo, da koruptnejših ljudi pod solncem ni, kakor naši liberalci, na čelu jim »ponemčevalni« »Slov. Narod«, ki dela zdaj reklamo za to, da pokupijo Prusi iz Berlinu slovensko zemljo in naselijo na nje pruske junckerje in pa pomernske protestante.

— **Pes izdal tatove.** Josipa Ferluga, stanujočega v vili v Scala Santa v Trstu je v petek zjutraj okolu tretje ure zbudilo lajanje domačega psa. Radi varnosti se je je hotel prepričati, kdo moti nočni mir. Ko je zapazil štiri postave dobro obložene z žaklji, ki so se bližali vili, je ustrelil v zrak z revolverjem, nakar so črne postave pustile žaklje in pokazale pete. Vso zadevo je javil Ferluga policiji, katera je žaklje preiskala in našla notri polno zametastega blaga, katerega so lopovi gotovo ukradli na kakem parniku.

— **Potopljen parnik.** Dne 14. t. m. je laški parnik »Lina«, ki je peljal z Reke 720 ton lesa proti Siciliji, ponoči v megli zadel na rt »dei Ladri« na otoku Cresu in obtičal. Priplul je parnik »Novi«, ki je vzel del moštva s seboj, ostali so ostali na krovu »Lina«. Medtem je plul proti kraju nezgode tržaški rešilni parnik »Belorice«, ko pa je 17. t. m. dospel tja, ni o ladji ne duha ne sluha. Ponoči so jo namreč viharni valovi s celine izrgali in vrgli na visoko morje, kjer se je vsled zadobljenih poškodb potopila. Moštvo se je, kakor se misli, že preje na suho podalo.

— **Ženo priklenil na verigo.** V soboto je polgruntrar Pečnik v Dravljah svojo ženo Ivano priklenil na verigo z drugim koncem verige jo pa tako neusmiljeno pretepel, da so ženo danes vso krvavo in polno ran pripeljali v deželno bolnico. Baje je žena nepoboljšljiva pijanka.

lj **Umril je po daljši bolezni,** prevleden s svetimi zakrameti, včeraj zvečer

brat P. Pija Vaksalja, minorita v Ptuj, c. kr. gimnazijski sluga I. drž. gimn. g. Ignacij Vakselj, ki je opravljal na tem zavodu blizu 20 let zvesto svoj posel. Zapušča sedem nepreskrbljenih otrok.

lj **Umril je c. kr. profesor v pok. in šolski svetnik g. Vilibald Zupancič,** star 72 let.

— **Poslanec Grafenauer** je bil na levi roki že vdrugič operiran.

— **Tri otroke umorila.** 18letno slaboumno Marijo Krčevu iz Kokre so pretečeni petek oddali deželnemu sodišču v Ljubljani. Sumijo jo, da je umorila tri otroke. Novorojenčke je baje zakopala. Na sled so jej prišli šele zadnji čas. Umore je izvršila zadnja tri leta.

+ **Cerkvene vesti iz Koroške.** Ekselenci knezu in škofu dr. Kahnu se je bolezen obrnila na slabše. Za kn. šk. konsistorialnega svetnika je imenovan opat P. Odilo v št. Pavlu. Dekan je postal g. Konrad Walcher, župnik v št. Vidu ob Glini, Duhovni svetniki so postali: g. Jožef Hribar, profesor veronauka na gimnaziji v Beljaku, g. dr. Florijan Hiebaum, profesor veronauka na učiteljski v Celovcu in g. Mihael Paulitsch, urednik »Kärntner Tagblatt«. Župnija Kot je podeljena g. Kilijanu Trutschnigu. Prestavljen je g. kaplan Seirer iz Kota v Treffling.

Izbruh vulkanov na Japonskem.

Na Japonskem so potresi kakor tudi izbruhi ognjenikov precej navadni, a take katastrofe, kakor sedanja, tudi na Japonskem že desetletja sem ni bilo. Na otoku Sakurašima, ki leži južno od Korejske ceste pred zahodnim delom Nipona, je izbruhnil vulkan Sakurašima, visok 1400 m, ki je že 130 let počival. Podzemski sile so iz zrelav ognjenika vrgle na milijone skal, ki so padale več kilometrov daleč na tla in uničile vse, kjer so kako stvar zadele. Ogenj je bruhal iz ognjenika 1000 m visoko. Grom, ki je spremljal izbruh, je bil močnejši kot gromenje topov pri naskoku na Port Artur. Več milij daleč od ognjenika je sračje napolnjeno z oblaki gorečega pepela. Široke reke lave se razlivajo po deželi in zažigajo vse. Da je bila nesreča še večja, se je pojavil potres, predvsem v mestu Kagošimu, ki je uro oddaljeno od Sakurašime in je glavno mesto enako se glaseče province južno otoka Kiušu. V Kagošimi je kakor na bojišču po veliki bitki. Hiše so razrušile iz vulkana leteče skale in potres. Več kilometrov na okolu so železniške proge razdrte. 13.000 hiš je razrušenih. Najmanj 70.000 ljudi pogrešajo.

Iz Nagazakija javljajo: Brezlični brzjav neke bojne ladje poroča, da leži v Kagošimi pepel 15 čevljev visoko. Otok Sakurašima je posvečen pogubi in zavil v oblake dima.

Newyork. Na otoku Sakošima so našli 33 oseb, ki so se ob izbruhu vulkana rešile v neke jame in ostale edine pri življenju.

Zmede na jugu.

ANARHIJA V ALBANIJI.

Valona. Boji, ki jih bijejo pristasi Essad paše proti začasni vladi v Valoni, se bijejo na platou Kermenice in v bližini Elbassana. Essadove čete vodi Derviš bej. V Albanijo potuje iz Carigrada zopet en ekspedicijski zbor, vsled česar se trdi, da je ukazano laškemu brodogovju, da pred Valono križari. Tu nihče ne veruje, da pride princ Wied dne 20. jan. v Albanijo, ker so razmere v deželi preveč razruvane. Obsegovno stanje v Valoni se je na ukaz nizozemskega orožnišk. polkovnika Thomsenaa poostrilo. Prepovedano je nositi orožje in ne trpe zbiranja na cestah. Od 7. ure zvečer do 6. ure zjutraj ne sme nihče na cesto. Cenzuro brzjav so poostriili. Preiskava o puču je dosegla, da je turška vladna sokriva. Izmael Kemal beja je varal načelnik zarotnikov Bekiraga, ki mu je predlagal, da naj se ustanovljajo čete proti grškim četašem. Kemal bej je pritrdil, zarotniki so pa nato v Carigrad brzjavili, da naj se odpošlje že pripravljene ekspedicijski zbor, ki so ga potem na krovu »Merana« aretirali.

Valona. V Albaniji divja revolucija. Princ Wied ne bo dobil nobenih pristavev. Veleizdajniški proces zoper Bekir-ago je dokazal ne samo, da vsta je Kemalbeg v zvezi z mladoturki. Isa Boljetinac stopi te dni v akcijo. Tudi v Lješju je nastala te dni zmešnjava. Skadrski angleški guverner je spore poravnal in imenoval tam provizorično vlado. V Albanskih vodah križarijo tri laške oklopnice, mala križarka in ena jahta.

Rim. Križarka »Feruccio« je dobila nalog, da odpluje v Brindisi, da bo vpricho kritičnega položaja v Albaniji vsak hip pripravljena. Iz Brindisija je v Valono po morju osem ur.

Belgrad. Essad paša je po svojih zaupnikih sporočil srbskim obmejnim oblastem, da sedanje arnavtsko giba-

nje ni naperjeno proti Srbiji in srbskemu obmejnemu prebivalstvu ne proti nobena nevarnost. Essad paša izjavlja, da gre proti Grkom, katere hoče iztirati iz Epira. V resnici se pa njegove čete sedaj bore s četami valonske vlade. Essad paša je bil odposlal svoje pristase proti Elbasanu z nalogom, da se polaste holandskih žandarmerijskih častnikov in jih zapro. Essadovi so res napadli mesto, toda holandski častniki so hitro zbrali pristase valonske vlade in napadale popolnoma razkropili. Nato je Essad paša ukazal, da se zbere pod orožje vsak, kdorkoli je zmožen puško nositi. Essadovi nameni so še zaviti v temo, toliko pa je gotovo, da je njegov vpliv vedno širši in gibanje, katero je vzpelo, vedno jačje.

Peterburg. Vlada je dobila vznemirljive vesti iz Albanije. Kandidaturo Izet paše podpirajo mnogi albanski prvaki, vlada in tudi Essad paša. Prebivalstvo je vseskoz za Izet pašo. Zdi se celo, da je tudi Izmael Kemal sporazumljen z Izetom.

Valona. Veleizdajniški proces je dognal, da je emisar mladoturkov Bekir aga delal v sporazumu s šefom provizorične vlade Kemalom. Kemal je zaradi tega internacionalno komisijo prosil, naj mu dovoli, da demisionira, in naj komisija sama prevzame vlado. Komisija je izdala oklic na prebivalstvo. Vojska med Essad pašo in njegovimi nasprotniki v juž. Albaniji divja dalje. (Glej poročilo iz Belgrada!) Albanci iz Korice se tudi že udeležujejo meščanske vojske. K Essadu je pristopilo na stotine od njega podkupljenih Malisorov, tako, da je angleški guverner v Skadru Malisorom v Skadru, Dješu in Medui prepovedal podajati se k Essadu v Tiranu. Isa Boljetinac je baje izjavil, da zagrabl za orožje proti Essadu. Medtem pa mednarodna komisija organizuje orožnike.

Valona. Vzhodno od Debre v bližini Korice so čuli 12. t. m. močno streljati. Zdi se, da so se zbili albanski rodovi med seboj južno od Ohride. V obrambo vasi Kadgrasar je odrinilo 400 vojakov Essad paševe armade. Po drugih poročilih koraka veliko oborožencev proti Grkom v Trumni.

Valona. Na stotine Albancev koraka proti Valoni. Mohamedanci agitirajo proti Wiedu in proti Grkom. V deželi se vrše roparstva. Turki napadajo kristjane. Vele-sile imajo baje že pripravljene bojne ladje, da napravijo red. Od avstrijskih ladij odplove v Albanijo menda še »Franz Joseph L.«, od laških »Perugia«, od nemških »Herta«.

Carigrad. Enver beg je izdal proglas na armado, v katerem, zaupajoč v Allahovo in prerokovo pomoč, napoveduje reforme v armadi, da bo Turčija zbrisala s sebe sramoto in nesreče zadnjih časov.

Belgrad. »Politika« priobčuje brzjavko iz Ohrida, da je Essad pašina vojska včeraj po tridnevni bojih zavzela Pogradec na jugozapadni obali Ohridskega jezera. — Po pripovedovanju riboneh kraj 8.000 mož. Essad ima brezdvomno namen korakati proti Valoni.

Trst. Tukaj bivajoči telesni zdravnik princa Wieda dr. Berghausen je izjavil, da mu e Essad paša pisal, da on princu Wiedu nič ne nasprotuje. Wied dospe v Drač s parnikom »Lloyda« dne 25. t. m.

Ohrida. Po krvavih bitkah so čete Essad paše osvojile vse ozemlje med Elbassanom in Podgradcem. Čete Izmael Kemala so se udale. Med Essad pašinimi četami je veliko bulgarskih častnikov. Srbija je razmestila za vsak slučaj na meji močne oddelke.

Solun. Tuka kroži vest, da so čete Essad paše zavzele Elbasan in vdrlje v mesto, kjer so se odigrali krvavi prizori.

Belgrad. Po poročilih iz Albanije je Essad paša po dolgem, krvavem boju zavzel Elbasan. Zupan je bil umorjen, mnogo oseb je bilo ubitih.

TURKI HOČEJO ALBANIJO NA VSAK NAČIN ZASESTI.

Pariz. Tukajšnji časopisi poročajo, da se pripravlja v Turčiji nova akcija za Albanijo. Iz anatolskih čet sta baje organizirana dva okupacijska oddelka, ki naj bi zasedla več strateških točk v Albaniji in odstavila sedanjo vlado. Če je tudi ta načrt v zvezi z Izet pašo, ni znano.

Atene. Tudi tu so obveščeni, da namerava mladoturki nov udarec v Albaniji. Dva ekspedicijska zbora imata v Albanijo od morske strani vdreti. V vseh albanskih krajih ščuvajo prebivalstvo turški agenti.

POLOŽAJ V BULGARIJI

Sofia. Po deveturni seji je prebral ministrski predsednik Radoslavov carjev ukaz, s katerim se sobranje razpušča. Radoslavov je ta ukrep utemeljeval s tem, da je zbornica nesposobna za delo, ker so

razne stranke tekom debate izjavile, da ne bodo odobrile proračun. Sejo je izpolnil govorniški duel med Malinovom in Genadijevom. Malinovov je pripravil sestavo koalicijskega kabineta. Veliko pozornost je vzbudilo razkritje Genadijeva, kako bi laho rumunska armada preprečila bulgarski armadi dovoz hrane in jo tako sestradala, da bi morala kapitulirati. Pristaš Geševa Teodorov je pokušal govornika motiti, pa je moral umolkneti.

Sifal. Opozicijske stranke so baje osnovali blok, kojega geslo je boj proti caru Ferdinandu.

Sofia. Po razpustu sobranja so socialisti sklicali shod, na katerem so vzklikali: »Doli monarhija! Živela republika!«

Belgrad. »Balkanski Tribuni« se poročajo, da je kralj Ferdinand takoj po razpustu sobranja s skrivama zapustil Sofijo in se podal neznano kam.

Sofia. Več listov trdi, da namerava bulgarska vlada uvesti diktaturo.

BULGARSKE VSTAŠKE ČETE PRED SOLUNOM.

Solun. V mestni okolici so se pojavili mnogoštevilni bulgarski četaši, ki očitno nameravajo udreti v mesto in izvrševati bombne napade. Grške straže so znatno ojačene.

SRBSKI DUNAJSKI POSLANIK V BELGRADU.

Belgrad. Minule dni se je tu mudil dunajski poslanik Jovan Jovanič. Šlo je za nova navodila k pogajanjem med Avstrijo in Srbijo, ki so se začela in se bodo p. rešitvi ministrske krize pospešila.

BULGARSKI KANDIDAT ZA ALBANSKI PRESTOL.

Sofia. »Balkanska Tribuna« resno predlaga za albanskega kneza bulgarskega poslanika v Parizu Stančeva, češ, da je rojen Albanec, dolgoleten dober diplomat, ima izvrstne zveze s francoskimi vodilnimi krogi in je ljubljenec kralja Ferdinanda.

SRBIJA SE PRIPRAVLJA.

Belgrad. Ministrski svet je sklical na jeto novo posojilo v znesku 300 milijonov, da se reorganizira armada in zgradi železnica od rumunske meje do Požarevca.

EGEJSKO VPRAŠANJE.

»Tribuna«, ki je gotovo dobro poučena, piše, da bodo velesile grško in turško vlado v kratkem obvestile, da otko Kijos, Mitilene, Lemnos in Samotracija priznavajo Grčiji in bodo obenem slednji naznanile rok, do kdaj imajo njene čete zapustiti južno Albanijo. Dvanajstero otočje bo Italija izpraznila, ker je videti, da Anglija v tem oziru ne odneha, pač pa bodo Lahii zahtevali odškodnino, kar pa ni istovetno s političnimi kompenzacijami. Zakaj Lahii upajo morebiti, da od Turčije razen denarja dobijo tudi te. Glede egejskih otokov bo Turčija seveda protestirala, da Grčija dobi Kijos in Mitilene, toda ni izključeno, da velesile Turčijo na ta ali oni način prisilijo, da njihov sklep respektira. To bi bil v prvi vrsti uspeh političnega potovanja spretnega Venizelosa po Evropi.

POGAJANJA MED SRBIJO IN BULGARIJO.

Belgrad. Med Srbijo in Bulgarijo se z rusko pomočjo vrše pogajanja glede obnovitve nekoliko spremenjene konvencije, kakor je med obema državama že obstajala.

GRKI ZAPUŠČAJO JUŽNO ALBANIJO.

Valona. Grške čete zapuščajo Južno Albanijo in so izpraznile že Kazo in Kolonijo.

TURČIJA.

Carigrad. Kljub dementiju laške vlade se tu trdi, da je turška vlada res kupila laško ladjo »San Marco« in vrh tega še tri druge križarke, 4 torpedne rušilce in čilenski dreadnought »Almirante Cochran«. (!) Turčija bo najprej poizkusila Grčijo prijateljskim potom pripraviti do tega, da bi Chios in Mytilene ostala pod Turčijo z dalekosežno avtonomijo, zato pa naj bi Grčija dobila kak otok v dodekanezosu.

Savernska zadeva.

Saverna, nemško Zabern, je mesto v Alzaciji—Lotaringiji, morebiti še enkrat večje kakor naš Kranj. Ker je Alzacija polna vojaštva, ima tudi Saverna en polk v svoji sredi. Slučajno je služil v tem polku poročnik Forstner, ki je komaj prišel iz šole in je nekako toliko star kakor fant, kadar dovrši maturo. Ta mladi mož je zmerjal svoje alzacke rekrute, jih pozival, naj ponečedijo francosko zastavo in če se z domačinom stepejo, naj ga ubijejo, češ Alzacijci niso itak nič vredni. Stvar je prišla v javnost in je ljudi tako razburila, da poročnik na cesti ni imel miru pred fantini. Končno je Forstner nekega kruljavega